

● Elevene utforsket stoffene de selv er laget av

Vi er laget av stjernestøv

Ungene på Lundamo skole utforsket en koffert full av grunnstoffer - stoffer som de selv er laget av.

GRUNNSTOFFENE

I år feirer grunnstoffenes periodesystem 150 år, og i den anledning har universitetslektorene Unni Eikeseth og Ingeborg Berg pakket en elbil full av grunnstoffer og dratt ut på turné i Trøndelag.

«Stjernestøv - kjemi i farta» har besøkt 7. trinn på blant andre Soknedal, Singsås, Lundamo og Eid skoler, og utstyrt elevene med labfrakker og vernebriller. Målet med turneen er å gjøre elevene bedre kjent med grunnstoffene som omgir oss. Dette forteller Ingeborg Berg som har laget denne lille rapporten med bilder til Trønderbladet.

Av stjernestøv

De fleste grunnstoffene stammer fra prosesser i stjernene, og vi er derfor laget av stjernestøv. I 1869 oppdaget Dmitrij Mendelejev og flere andre kjemikere systemet i grunnstoffenes egenskaper og satte dem opp i det periodiske systemet vi kjenner til i dag.

Elevene fikk bli bedre kjent med dette systemet og prøve seg

Unni Eikeseth viser hvordan ei skje av gallium smelter i varmt vann. Gallium har et smeltepunkt på ca. 30 °C.

Foto: Ingeborg Berg

som forskere da de dyrket fram sine egne sølvkrystaller i en pose. De fikk erfare at selv om de fleste grunnstoffene er metaller, har de svært ulike egenskaper, blant annet ulik tyngde.

Bly eller gull tyngst?

Vi sier ofte at noe er tungt som bly, men hva er egentlig tyngst av bly og gull? Det har mange av sjuendetrinnselevne i Midtre Gauldal og Melhus svar på nå. Mot slutten av økta utforsket elevene blant annet en koffert full av spennende grunnstoffer, derav mange med eksotiske navn som vismut, samarium og krypton.

Unni Eikeseth fra Institutt for lærerutdanning og Ingeborg Berg fra Skolelaboratoriet/Institutt for fysikk har i løpet av mai og juni besøkt 22 skoler i Trøndelag. Soknedal og Singsås var nesten først ut, allerede 10. mai, mens turneen ble avslutta på Lundamo og Eid 13. juni.

De fleste grunnstoffene stammer fra prosesser i stjernene, og vi er derfor laget av stjernestøv.

Unni Eikeseth og Ingeborg Berg foran Stjernestøv-bilen ved Soknedal skole.

Foto: privat

Elever fra Lundamo skole tester hva som er tyngst av gull og bly. Foto: Ingeborg Berg